

ÖZGÜR SURIYE POLİSİ VE TÜRKİYE DESTEĞİ

Bir devletin değerler ve öncelikler manzumesini, hukuk sistemini, meşruiyet zeminini ve yönetim biçimini anlayabilmek için bazen sadece polis teşkilatını incelemek yeterli olabilmektedir.

Dr. Seda Öz Yıldız

*Polis Akademisi
Öğretim Üyesi*

Uluslararası koşullarda bir devlet düzeninden bahsetmek için öncelikli olarak güvenlik ve adalet fonksiyonlarının objektif hukuk kuralları çerçevesinde toplumsal uyum, karşılıklı güven ve huzur içinde ifa edilmesi gerekmektedir. Kısaca “kamu düzeni” olarak adlandırdığımız bu duru-

mu bir sonuç olarak ele alırsak, bu sonuca ‘nasıl’ varıldığı -bir diğer deyişle hangi kurumlar ve kişilerce gerçekleştirildiği- önemlidir. Nitekim bir devletin değerler ve öncelikler manzumesini, hukuk sistemini, meşruiyet zeminini ve yönetim biçimini anlayabilmek için bazen sadece polis teşkilatını incelemek yeterli olabilmektedir.

Her devlet, kanunların uygulanmasını sağlamak, kamu düzenini tesis etmek, korumak ve çeşitli tehditleri bertaraf etmek için meşru güç olarak kolluk birimlerini kullanmaktadır. Kentsel alanda kolluk faaliyetlerini sürdüren birimlere ise “polis” denmektedir. Bu çerçeveden hareketle Suriye’de 2011 yılından bu yana geçen süreç dâhilinde devletin kendi varlığı bizihi sorgulanırken, polislik faaliyetlerinin nasıl yerine getirildiği çoğu zaman göz ardı edilmektedir. Oysaki güvenlik yalnızca askeri güvenliğe indirgenemeyecek kadar derin ve geniş bir konuyken, günümüzde Suriye kentlerin-

de asayişin temini, terörle mücadele, kaçakçılığın önlenmesi ve trafiğin düzenlenmesi gibi pek çok polisiye unsur, askerin uzmanlık sahasının dışında yer almaktadır.

Kim Bu 'Özgür Suriye Polisi'?

Arap Baharı sonrası şekillenen özgürlük hareketleri kapsamında 2013 yılında ilk kez Halep'te temelleri atılan, resmi adıyla "Polis ve Ulusal Güvenlik Güçleri", yaygın ismiyle ise "Özgür Suriye Polisi"nin çıkış noktası da, muhaliflerin yerleşim merkezlerinde kamu düzeninin tesis edilmesine dayanıyordu. Bu süreç dahilinde Türkiye, Suriye'de bağımsız polis gücünün kurulma projesini destekleyen en önemli ülkelerden biri oldu. İlk etapta Mersin'de 5 haftalık eğitim olarak 22 Ocak 2017 tarihinde Cerablus'ta göreve başlayan 450 ÖSP görevlisinin önemli bir kısmı, Türkiye'deki kamplardaki gönüllülerden seçilmişti. Eğitim desteğinin yanı sıra üniforma, silah ve araç gibi lojistik destek de Türkiye tarafından temin edilmişti.

“**ÖSP, 2017 yılı itibariyle başta terörle mücadele olmak üzere, asayiş suçlarına müdahale, uyuşturucu kullanımı ve kaçakçılığıyla mücadele, halkın güvenlik konusunda bilinçlendirilmesi ve trafiğin düzenlenmesi gibi uzmanlık alanlarına da ayrıldı.**”

Cerablus'un ardından Halep'in kuzeyindeki diğer kurtarılmış alanlarda faaliyetine başlayan ÖSP, Şubat 2017'de bin 300 polisle Azez'de, ardından 2 bin polisle el-Bab'da göreve başladı. ÖSP, 2017 yılı itibariyle başta terörle mücadele olmak üzere, asayiş suçlarına müdahale, uyuşturucu kullanımı ve kaçakçılığıyla mücadele, halkın güvenlik konusunda bilinçlendirilmesi ve trafiğin düzenlenmesi gibi uzmanlık alanlarına da ayrıldı. ÖSP polis amirlerinin verdikleri bilgiye göre, 2017 yılından bu yana sadece Kuzey Halep bölgesinde günde en az 100 suçun ve şüpheli faillerinin tespit edilerek yakalandığı belirtilmektedir.

Suriye'de Önemli Bir Tehdit Olarak Uyuşturucu Kaçakçılığı

Suriye'de iç savaş ortamından kaynaklı sebeplerle polislik faaliyetlerinde ilk akla gelen terörle mücadele ve özel harekât birimleri olsa da, mevcut istikrarsızlık ortamı içinde yasadışı uyuşturucu üretimi, kullanımı ve kaçakçılığı sorunu, hem yerel hem de uluslararası güvenlik açısından oldukça önem taşımaktadır. Zira Suriye, iç savaş öncesi dönemde de uyuşturucu trafiği –özellikle de captagon ve amfetamin bazlı uyuşturucu maddelerin üretimi ve ticareti- açısından kötü bir sicile sahipti.

Suriye, iç savaşın başlamasının ardından neredeyse ortadan kalkan sınır denetimi ile Afrika, Asya ve Avrupa üçgeninde önemli bir yasadışı uyuşturucu transit noktası haline gelmiştir. ÖSP'nin göreve başladığı ilk yıl içinde sorumluluk sahasında 5 binden fazla captagon, kilogramlarca afyon, eroin ve kokain ele geçirerek, hatırı sayılır oranda

kenevir tarlasını yok etmiş olması, açık kaynaklardan bize yansıyan önemli bir başarı olarak kaydedilmektedir.

Uluslararası basından elde edilen bilgilere göre, sadece Azez bölgesinde ÖSP'nin göreve başladığı ilk ay içinde elliden fazla uyuşturucu kaçakçılığı şüphelisi fail yakalanmıştır. İç savaş ortamında yerel halk tarafından da kullanımı giderek artan uyuşturucu maddelere ilişkin bağımlılıkla mücadele çerçevesinde de bölgedeki eczaneler ve kimyasal madde üretim merkezleri ÖSP tarafından kontrole tabi tutulmaktadır.

İŞİD'in Ardından...

İŞİD'in çekildiği bölgedeki mayın ve el yapımı patlayıcılar ve tuzaklamalarıyla mücadele, sivil halk için bitmeyen bir tehlike olarak önemini korumaktadır. Bu çerçevede mayın temizleme ve imha görevini de üstlenen ÖSP, Suriye Mayın Eylem Merkezi verilerine göre sadece el-Bab'da 15 bin gizlenmiş mayını tespit ve tahrip etme başarısını da göstermiştir.

Halep'in kuzeyinde muhaliflerin kontrolüne geçen bölgede hemen hemen her gün sivil halkın İŞİD'in daha önce döşediği mayınlar ve ardında bıraktığı tuzak patlayıcılar yüzünden kayıp verdiği de yerel basına yansımaktadır. Başta Türk Silahlı Kuvvetleri olmak üzere, Birleşmiş Milletler ve çeşitli insani yardım kuruluşlarıyla ortaklaşa ÖSP'nin özel eğitim almış personeli, kurtarılan bölgeleri mayınlardan temizleme için halen görev yürütmektedir. BBC'nin aktardığına göre, sadece Carablus'ta 9 tondan fazla patlayıcının İŞİD'in terk ettiği bölgelerde bulunduğu

bilinmektedir. Bu kapsamda sivil halkın, özellikle kadın ve çocukların mayınlar ve patlayıcılarla ilgili ÖSP tarafından verilen düzenli seminerler ve çeşitli projelerle bilgilendirildiği ve kazaların önlenmesi noktasında önemli yol kat edildiği görülmektedir.

Türkiye'den Afrin Polisine Destek

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın "Afrin Harekâtı sahada fiilen başlamıştır." açıklamasının üzerinden tam 1 yıl geçti. Bu süreç ve öncesindeki Fırat Kalkanı Harekâtı dâhilinde kurtarılan bölgelerin kentsel ve kırsal alan güvenliği konusunda Türkiye, ÖSP'nin en büyük destekçisi olmuştur. Carablus, Azez ve el-Bab'dan sonra en son Afrin'de ÖSP'nin teşkilatlandırılması ve etkin görevler yapması noktasında Türk polisi, oldukça önemli inisiyatif almıştır.

Yaklaşık 360 köyün yer aldığı Halep'e bağlı Afrin ilçesinin savaştan önceki nüfusu 500 bini bulmaktaydı. Bugünlerde ise yaşanan iç karışıklık ve denetimsizlikle birlikte ilçenin nüfusu tam olarak bilinememektedir. Sahip olduğu konum itibarıyla 2016 yılının ilk yarısına kadar İŞİD kontrolünde olan ilçenin kamu düzeni bugün Türkiye desteğiyle şekillenen ÖSP ile yeniden inşa edilmeye çalışılmaktadır.

Zeytin Dalı Harekâtı'yla Afrin'de teröristlerden temizlenen bölgelerde kamu düzeninin yeniden tesis edilmesi görevini başta Türkiye Özel Harekât polisleri ifa etmiştir. Özel Harekât polisleri tarafından başta alınan bu inisiyatif, kademeli olarak ama hızla ÖSP'ye bırakılmıştır.

Afrin'de yerel bir polis teşkilatı kurulmasıyla ilgili ilk eğitimler Türkiye'nin Emniyet Genel Müdürlüğü'ne bağlı Özel Harekât Daire Başkanlığı personeli ile başlamıştır. İlk etapta gönüllüğe dayalı ancak özel niteliklere sahip 150 Suriyeli polis adayı, zorlu bir eğitime tabi tutulmuştur. 'Komandos' adı verilen bu ilk ekibin misyonu aynı zamanda diğer ÖSP personelin de eğitimlerini vermektir. Özellikle terörle mücadele, rehine kurtarma, meskûn mahal çatışmalarında son derece profesyonel deneyim sahibi olan Türkiye'nin Özel Harekât polislerinin verdiği bu eğitimlerin içeriği kısa zamana sıkıştırılmasına rağmen son derece yoğun ve etkili olmuştur.

ÖSP'ye Türkiye tarafından verilen eğitimler silah ve atış becerilerinin geliştirilmesi kapsamında silah mekaniği, atış disiplini, gece atış becerilerinin kazandırılması gibi uzmanlık gerektiren becerilere de yoğunlaşmıştır. Ayrıca pusu kurma, pusudan kurtulma, rehine kurtarma gibi temel meskûn mahal çatışma eğitimleriyle birlikte güvenlik yönetimi eğitimleri kapsamında arazi harekâtı, operasyon planlama, bomba, mayın ve tuzaktan kurtulma gibi ileri düzey eğitimler de verilmiştir.

ÖSP'nin aldığı eğitimler bireysel güvenliğin sağlanması, ilkyardım ve tim güvenliği gibi savunma düzeyinde eğitimlerle desteklenmiş, bu süreçte bir polisin temel olarak bilmesi gereken asayiş olaylarına müdahale, olay yeri inceleme, araç ve şahıs durdurma-arama gibi birçok konuda uygulamalı eğitimler verilmiştir. Bu eğitimlerin sürekliliğinin ve yayılmasının sağlanması

maksadıyla da Afrin’de kurulması planlanan polis okulu çalışmaları halen devam etmektedir.

Türkiye’nin verdiği eğitimleri bir geçiş süreci olarak değerlendirmek mümkündür. Bu geçiş sürecinin ilk etabında tamamı gönüllü ve belirli niteliklere sahip 18-45 yaş arası ve çoğunluğu Afrinlilerden seçilen toplamda 650 polis adayının eğitimleri, yine yakın bir zamanda Türkiye’de Polis Akademisi Başkanlığı tarafından tamamlanmıştır. ÖSP’nin göreve başlaması, hem Türkiye’nin bölgedeki iç güvenlik sorumluluğunu azaltması, hem de bölgeden askeri güçlerin çekilerek hayatın normale dönebilmesi için oldukça önemli görülmektedir. Keza Afrin ilçe merkezinde inşa edilen emniyet hizmet binasının bitmesiyle birlikte şu an itibarıyla bölgede kentsel alan kontrolünün tamamen polis gücüne geçtiğini söylemek mümkündür.

ÖSP’nin Geleceği ve Türkiye’nin Rolü

Terörle mücadele kapsamında Halep’in kuzeyindeki kurtarılan bölgelerde halen “İŞİD’in uyuyan hücreleri” olarak nitelendirilen teröristlerin varlığı bilinmektedir. Sivil halk içinde yaşayan ve eylem hazırlığında bulunan bu teröristlerin tespiti, ÖSP’nin bir diğer önemli faaliyet alanını oluşturmaktadır. Bu kapsamda istihbarat ve terörle mücadele temel eğitimini Türkiye’den alan ÖSP güçleri, Azez, el-Bab gibi Kuzey Halep bölgesinde yoğun çalışmalarını sürdürmektedir. Bu faaliyetler kapsamında ÖSP yöneticilerinin belirttiği üzere

2018 yılı içinde bölgede pek çok araç ve pazar yeri bombalama eylemi önlenmiştir.

Terörle mücadele gibi nitelikli ve özel bir uzmanlık sahasında faaliyet gösteren ÖSP güçleri, Türkiye’den aldıkları eğitim ve destekle kendi içlerinde terörle mücadele alanında ayrı bir birim olarak teşkilatlandırılmıştır ve eğitimlerine devam etmektedir. Tüm bu faaliyetler, 2011 yılından günümüze kadar geçen süre içerisinde önemli gelişmeler olmakla birlikte elbette Suriye iç savaşı tamamıyla sona erene kadar tam anlamıyla bir başarıdan söz edilmesi mümkün değildir. Zira bir polis teşkilatının faaliyetlerinin başarıya kavuşmasında ceza-adalet sisteminin tam anlamıyla işlemesi, polis mesleki kültürünün ve etik değerlerin içselleştirilmesi, kurum kimliğinin güçlendirilmesi ile en önemlisi halkın güven ve desteğinin sağlanması önemli koşullar arasındadır.

Birkaç yıldır kurumsal kimlik inşasıyla kamu düzeni inşasını aynı anda gerçekleştirmeye çalışan ÖSP içinde de rüşvet, yolsuzluk, görevi kötüye kullanma gibi olumsuz örnekler yok değildir. Ancak teşkilat içine yerleştirilmeye çalışılan iç denetim mekanizmaları ve sürekli eğitimlerle bu olumsuzluklara karşı tedbirlerin alınmaya başlandığını görmek umut verici olarak nitelendirilebilir.

Bölgede sivil ve kontrolsüz silahlanmanın oldukça yüksek olması, adalet ve yargı sistemindeki istikrarsızlıklar ve en önemlisi meşruiyet zemininin tam olarak oluş-

madığı göz önüne alındığında, şüphesiz ÖSP açısından polislik hizmetlerinin kolaylıkla istenen başarıya ulaşmasını beklemek için erken denilebilir. Örneğin; Carablus’ta 2018 yılı içinde sivil halka ateşli silah taşıma yasağının getirilmesiyle birlikte en önemli orandaki tutuklamalar ve aynı zamanda polis-halk çatışmaları bu yönde gerçekleşmiştir. Keza 2017’den bu yana Türkiye’deki Suriyelilerin de bölgeye geri dönmesiyle nüfusu 50 bini bulan Carablus’ta halen görevli polis sayısının yalnızca 450 olduğu bilinmektedir. Mevcut durumun Azez ve el-Bab için de benzer olduğunu söylemek mümkündür. Giderek artan “kurtarılmış bölge nüfusu” ve beraberindeki kriminal problemler karşısında bölge için daha fazla nitelikli ve eğitilmiş yerel polisin yetiştirilebilmesi için Türkiye, Emniyet Genel Müdürlüğü birimleri ile oldukça yoğun bir çalışma sergilemektedir.

Sonuç olarak Suriye’de uluslararası sistemle entegre demokratik ve meşru devlet sisteminin yeniden inşa edilmesi, iç savaşın sonlanarak kamu düzeninin yeniden tesis edilmesi için yapılan çalışmalarda en fazla inisiyatif kullanan ve emek veren ülkenin Türkiye olduğu açıktır. Bugün dünyada uluslararası barış ve istikrarı sağlama operasyon ve güçlerine en fazla polis desteği veren ilk 15 ülke içinde olan; Pakistan, Afganistan gibi ülkelerin polis teşkilatlarının kurulmasında doğrudan rol alan Türk Polis Teşkilatı’nın ÖSP’nin kurulması ve güçlenmesine verdiği katkı ulusal ve uluslararası güvenlik açısından da oldukça önemlidir.